

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. В.В. ДОКУЧАЄВА**

Кафедра управління земельними ресурсами та кадастру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

_____ Р.М. Шелудько

“ _____ ” _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.01 Методологія оцінки нерухомості

Галузь знань **19 «Архітектура та будівництво»**

Спеціальність **193 «Геодезія та землеустрій»**

ОПП **«Оцінка землі та нерухомого майна»**

Факультет **інженерів землевпорядкування**

Харків 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія оцінки нерухомості» для здобувачів галузі знань 19 «Архітектура і будівництво», спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», ОПП «Оцінка землі та нерухомого майна» «__» _____, 2020 р. __ с.

Розробник: **Гопцій Дмитро Олександрович** – кандидат економічних наук, доцент.

Робоча програму затверджено на засіданні кафедри управління земельними ресурсами та кадастру. Протокол від «__» _____ 2020 року № ____.

Завідувач кафедри управління
земельними ресурсами та кадастру,
доктор екон. наук, професор

Кошкалда І.В.

«__» _____ 2020 року

Схвалено методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування.
Протокол від «__» _____ 2020 р. № ____.

Голова навчально-методичної комісії
факультету інженерів землевпорядкування,
к.е.н. доцент

Князь О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»	Обов’язкова		
Модулів – 2	Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» ОПП «Оцінка землі та нерухомого майна»			
Змістових модулів – 2				
Індивідуальне науково-дослідне завдання –				
Загальна кількість годин – 120				
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8		Освітній рівень магістр	Рік підготовки	
			1-й	1-й
	Семестр			
	1-й		1-й	
	Лекції			
	20 год.		10	
	Практичні, семінарські			
	22год.		10	
	Лабораторні			
	-		-	
	Самостійна робота			
	78 год.		100	
Індивідуальні завдання:				
- год.	-			
Вид контролю:				
екзамен	екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Під час проведення земельної реформи в Україні розпочалися процеси переходу до ринкової економіки, що потребувало запровадження та вдосконалення принципів приватної власності, які поширюються на будівлі, споруди, а в ряді випадків і на земельні ділянки. Разом з принципами приватної власності з'явилася й специфічна, притаманна тільки об'єктам нерухомості термінологія. Так поступово в оціночну та землевпорядну практики і повсякденну діяльність увійшли терміни «нерухомість», «ринок нерухомості», «ринкова вартість» і т. п. Терміни «нерухомість» і «оцінка нерухомості» виникли лише з процесом переходу до ринкової економіки, тому теорія цього питання стосовно до України знаходиться в стадії розвитку.

«Методологія оцінки нерухомості» - навчальна дисципліна, актуальність якої зумовлена переходом народного господарства до ринкової економіки, розвитком в Україні інституту оцінки як важливої складової частини ринкової системи.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань методичних підходів та методів оцінки нерухомості, а також практичних навичок їх застосування для оцінки різних об'єктів.

Завданням навчальної дисципліни є: вивчення нормативно-правових основ та стандартів оцінки нерухомості, принципів оцінки, порядку проведення оціночних процедур, методичних підходів та методів оцінки.

Під час вивчення курсу студенти ознайомлюються з основними поняттями дисципліни, теоретико-методологічними та науковими основами організації оцінки нерухомості, системою та показниками оцінки. Навчальною програмою розглядається законодавча база та історичний досвід розвитку системи оцінки нерухомості, включаючи і закордонний. Під час вивчення курсу студенти здобудуть знання в області визначення вартості об'єктів нерухомості з застосуванням різних підходів та методів, які використовуються в світовій практиці і в умовах української економіки.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: основні поняття, задачі та принципи оцінки нерухомості, нормативно-правову та методичну базу з питань оцінки нерухомості, технологію оцінки, методичні підходи та методи оцінки.

вміти: правильно застосовувати методичні підходи та методи для оцінки різних об'єктів нерухомості, визначати чинники що впливають на зміну вартості об'єктів нерухомості, працювати з офіційними статистичними матеріалами необхідними для проведення оцінки.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері оцінки землі та нерухомого майна при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
2. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті рішення.
3. Навички використання інформаційних технологій.
4. Здатність спілкуватися з фахівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей).
5. Здатність працювати в міжнародному контексті.
6. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності.

1 Здатність використовувати знання правових основ оціночної діяльності та законодавства України в сфері земельних та майнових відносин, розуміння сутності земельно-майнових відносин, ринкової економіки та її можливостей, функцій і ролі держави в регулюванні ринку нерухомості та відносин власності.

2. Здатність до практичної діяльності з оцінки майна, яка полягає у практичному виконанні оцінки майна та всіх процедур, пов'язаних з нею, відповідно до вимог, встановлених нормативно-правовими актами з оцінки майна.

3. Здатність до рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна), яке полягає в їх критичному розгляді та наданні висновків щодо їх повноти, правильності виконання та відповідності застосованих процедур оцінки майна вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, в порядку, визначеному цим законодавством та нормативно-правовими актами з оцінки майна.

4. Здатність встановлювати ділові контакти та проводити переговори із замовниками щодо оцінки об'єктів нерухомості, виконувати підготовчі роботи, оформляти та укладати договори на оцінку нерухомості за встановленою формою.

5. Здатність збирати інформацію про об'єкт оцінки, складати точний опис об'єкта оцінки, визначати й обґрунтовувати методи проведення оцінки відповідно до стандартів оцінки, встановлювати основні ціноутворюючі фактори, що впливають на вартість об'єкта оцінки, вивчати ринок і вартість аналогічних об'єктів.

6. Здатність обґрунтовувати вибір стандартів та методів оцінки об'єкта в залежності від виду нерухомості та цілей оцінки, визначати вартість об'єкта та обмеження і межі застосування отриманого результату.

7. Уміння збирати і систематизувати дані для створення інформаційної бази в сфері оціночної діяльності.

8. Здатність до підтримки методичного забезпечення оцінки майна, яке полягає в розробленні методичних документів з оцінки майна та наданні роз'яснень щодо їх застосування.

Міждисциплінарні зв'язки.

Вивчення дисципліни спирається на знання набуті студентами при вивченні таких дисциплін: «Державний земельний кадастр», «Кадастр населених пунктів», «Земельне право», «Ринок землі і нерухомості».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові основи оцінки нерухомості

Тема 1. Поняття нерухомості, як об'єкту оцінки.

Поняття, суть і основні характеристики нерухомості. Обмеження та обтяження прав на нерухомість. Сервітут. Підходи до класифікації нерухомості. Правові основи нерухомості. Поняття права власності на нерухомість. Елементи права власності на нерухомість. Суб'єкти права власності на нерухомість. Виникнення та припинення права власності на нерухомість. Види операцій з нерухомістю.

Тема 2. Основні поняття, задачі та принципи оцінки нерухомості.

Поняття, задачі та загальна характеристика оціночної діяльності в Україні. Напрями та спеціалізації підготовки оцінювачів. Чотири групи принципів оцінки: принципи, що базуються на уявленні власника (користувача); принципи, пов'язані з експлуатацією об'єкта; принципи, пов'язані з ринковим середовищем; принципи найкращого і найбільш ефективного використання. База оцінки та її вибір в залежності від цілей оцінки.

Тема 3. Нормативно-правова та методична база з питань оцінки нерухомості.

Закони та підзаконні акти в сфері регулювання оціночної діяльності, їх характеристика. Закони «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність», «Про оцінку земель; Національний стандарт оцінки №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», Національний стандарт оцінки №2 «Оцінка нерухомого майна».

Тема 4. Структура (технологія) оцінки. Види вартості нерухомості.

Постановка завдання на оцінку. Збір інформації та попередній аналіз даних. Аналіз найкращого та найбільш ефективного використання нерухомості. Вибір доречних методів оцінки та їх застосування. Узгодження попередніх результатів оцінки і виведення підсумкової вартості. Підготовку звіту про оцінку та його узгодження з замовником. Види вартості та їх характеристика.

Змістовний модуль 2. Методологія основних методичних підходів до оцінки нерухомості

Тема 5. Методологія витратного підходу до оцінки нерухомості

Особливості застосування витратного підходу. Складові вартості земельних поліпшень. Види зносу об'єктів нерухомості. Методи оцінки сукупного зносу. Метод порівняльної одиниці.

Тема 6. Методологія порівняльного (ринкового) підходу до оцінки нерухомості.

Загальна характеристика порівняльного підходу оцінки об'єктів нерухомості. Особливості використання порівняльних (аналогових) підходів оцінки об'єктів нерухомості. Метод відновної вартості за аналогами. Метод порівняння продажів. Метод інвестицій.

Тема 7. Методологія дохідного підходу до оцінки нерухомості.

Загальна інформація про дохідний підхід. Аналіз доходів і витрат. Метод прямої капіталізації. Метод дисконтованих грошових потоків

Тема 8. Методологія оцінки землі як об'єкта нерухомості.

Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення. Методика нормативної грошової оцінки земель населених пунктів. Методики нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів). Методика експертної грошової оцінки земельних ділянок

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові основи оцінки нерухомості												
Тема 1. Поняття нерухомості, як об'єкту оцінки	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 2. Основні поняття, задачі та принципи оцінки нерухомості	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 3. Нормативно-правова та методична база з питань оцінки нерухомості	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 4. Структура (технологія) оцінки. Види вартості нерухомості	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Разом за змістовним модулем 1	56	8	8	-	-	40	56	4	4	-	-	48

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 2. Методологія основних методичних підходів до оцінки нерухомості												
Тема 5. Методологія витратного підходу до оцінки нерухомості	14	2	2	-	-	10	15	1	2	-	-	12
Тема 6. Методологія порівняльного (ринкового) підходу до оцінки нерухомості	18	4	4	-	-	10	16	2	2	-	-	12
Тема 7. Методологія дохідного підходу до оцінки нерухомості	14	2	2	-	-	10	15	1	2	-	-	12
Тема 8. Методологія оцінки землі як об'єкта нерухомості	18	4	6	-	-	8	18	2	2	-	-	14
Разом за змістовним модулем 2	64	12	14	-	-	38	64	6	8	-	-	50
Усього годин	120	20	22	-	-	78	120	10	12	-	-	98

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття нерухомості, як об'єкту оцінки	2
2	Основні поняття, задачі та принципи оцінки нерухомості	2
3	Нормативно-правова та методична база з питань оцінки нерухомості.	2
4	Структура (технологія) оцінки. Види вартості нерухомості.	2
5	Методологія витратного підходу до оцінки нерухомості	2
6	Методологія порівняльного (ринкового) підходу до оцінки нерухомості	4
7	Методологія дохідного підходу до оцінки нерухомості	2
8	Методологія оцінки землі як об'єкта нерухомості	6
	Разом	22

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; перегляд відеозаписів; прослуховування лекцій магнітних записів; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, практичних, семінарів; виконання типових задач; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: проведення лабораторних робіт з елементами творчості; розв'язання нестандартних задач; виконання розрахунково-графічних робіт і курсових робіт; участь у ділових іграх і в розборі проблемних ситуацій; складання рефератів, доповідей, інформацій з заданої теми; інші види занять.

4. Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок в умовах виробництва: навчальні практикуми, робота на філіях кафедр; усі види практик.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття нерухомості, як об'єкту оцінки	10
2.	Основні поняття, задачі та принципи оцінки нерухомості	10
3.	Нормативно-правова та методична база з питань оцінки нерухомості.	10
4.	Структура (технологія) оцінки. Види вартості нерухомості.	10
5.	Методологія витратного підходу до оцінки нерухомості	10
6.	Методологія порівняльного (ринкового) підходу до оцінки нерухомості	10
7.	Методологія дохідного підходу до оцінки нерухомості	10
8.	Методологія оцінки землі як об'єкта нерухомості	8
	Разом	78

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені планом.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Лекція із застосуванням ігрових методів – застосовуються методи мозкової атаки, методи конкретних ситуацій та інші, коли здобувачі самі формулюють проблему, і самі намагаються її вирішити.

Семінари – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання сформульованих завдань.

Індивідуальне заняття – форма навчального заняття, що проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Рольові ігри – форма активізації здобувачів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Консультація – форма навчального заняття, при якій здобувач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні та екзаменаційні консультації).

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу:– індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських і практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності здобувачів включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів.

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється за двома напрямками:

I – контроль систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях;

II – контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється у формі: усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; письмові контрольні роботи; тестування.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий/Семестровий контроль проводиться у формі екзамену у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	сума
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				100	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
25	25	25	25	25	25	25	25		
100 x 0,25				100 x 0,35				100 x 0,40	

Теми змістовного модуля 1 – Т1-Т4. Теми змістовного модуля 2 – Т4-Т8.

Підсумкова семестрова оцінка визначається за формулою:

Підсумкова оцінка = (Сума балів за Змістовний модуль 1 × 0,25) + (Сума балів за Змістовний модуль 2 × 0,35) + (Сума балів за екзамен × 0,40).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Гопцій Д.О. Методологія оцінки нерухомості : методичні вказівки для практичних занять. / Д.О. Гопцій. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2018. – 20 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Ринок землі і нерухомості: навч. посібник / І.В. Кошкалда, В.В. Тишковець; Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: «Діса плюс», 2016. – 236 с.
2. Вервейко А.П. Сучасні питання нормативної грошової оцінки земель: посібник // А.П. Вервейко, Л.В.Сухомлін, О.П. Гаража. – Харків «Принт іздат».- 2012.- 350 с.
3. Економіка нерухомості: Підручник. Асаул А.М., Брижань І.А., Чевганова В.Я.. – К.: —Лібра, 2004. – 304 с.
4. Варламов А.А. Земельний кадастр: В 6т.Т.4. Оцінка земель. – М.:Колос С., 2008. – 463с.
5. Козодаев М., Пылов М. Оценка и бизнес. – М.: ОЛМА – ПРЕСС Инвест: Институт экономических стратегий, 2003 – 128 с.
6. Круш П.В., Полищук С.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. –264 с.

7. Оценка бизнеса: Учебное пособие / Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 320 с.
8. Оценка имущества и имущественных прав в Украине: Монография / Н.Лебедь, А.Мендрул, В.Ларцев, С.Скрынько, Н.Жиленко, В.Паликов. Под ред. Н.Лебедь. – К: ООО „Информационно-издательская фирма Принт-Экспресс, 2002. – 688 с.
9. Оценка собственности. Часть 1. Оценка недвижимости: Учебное пособие / Под ред. Грабового П.Г., Коростелева С.П.. – М.: МГСУ, 2003. – 180 с.
10. Оцінка земель: Навчальний посібник/М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, І.Р. Залуцький, О.Я. Микула та ін.: за заг. ред. Ступеня М.Г. – Львів: «Новий світ – 2000». – 2005. – 308 с.
11. Драпіковський О.І. Оцінка земельних ділянок/ О.І. Драпіковський, І.Б. Іванова.- К.: Принт-Експрес, 2004. – 296 с.
12. Оценочная деятельность в экономике: Учебное пособие. – Москва: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2003. – 304 с.
13. Оцінка майна в Україні. Том 1. Нерухоме майно: Монографія / І Вороніна, В.Є. Воротін, В.Г. Лісник, В.М. Поліщук. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2005. – 217 с.
14. Ринок нерухомості / Асаул А.М., Павлов В.І., Пилипенко І.І., Павліха Н.В., Кривов'язюк І.В: Навч. посібник. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 387 с.
15. Колодій П.П. Управління земельними ресурсами. Том 2 Економіка землекористування/ П.П. Колодій, О.І. Черенок, В.В. Тишковець, Л.В. Сухомлін, К.О. Гермонова. – TEMPUS IV, 2012. – 438 С.
16. Сивец С.А., Баширова Л.А. Как оценить имущество: Пособие для заказчиков и пользователей оценки. – Запорожье: —Полиграф, 2003. – 252 с.
17. Симионов Ю.Ф., Домрачев Л.Б. Экономика недвижимости. – Москва-Ростов-на-Дону. – 2004г. – 222 с.
18. Тэпман Л.Н. Оценка недвижимости: Учебн. пособие для вузов / Под ред. проф. Шандра В.А. – М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 303 с.
19. Щербакова Н.А. Экономика недвижимости: Учебное пособие. Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 320 с.

Додаткова

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. – (Зі змін).
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. №2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. – (Зі змін).
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – (Зі змін).
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – (Зі змін).
5. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>. – (Зі змін).
 6. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 р. № 1378-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>. – (Зі змін).
 7. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>. – (Зі змін).
 8. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 р. №1051 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п>. – (Зі змін).
 9. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 р. № 1891 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-п>. – (Зі змін).
 10. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 р. № 1531 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-п>. – (Зі змін).
 11. Про затвердження Методики оцінки об'єктів оренди, Порядку викупу орендарем оборотних матеріальних засобів та Порядку надання в кредит орендареві коштів та цінних паперів: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1995 р. № 629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/629-95-п>. – (Зі змін).
 12. Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 831 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/831-2016-п>.
 13. Про Методику нормативної грошової оцінки земель населених пунктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.1995 р. № 213 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213-95-п>. – (Зі змін).
 14. Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів): Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1278 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1278-2011-п>. – (Зі змін).
 15. Про затвердження Національного стандарту N 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав": Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п>. – (Зі змін).
 16. Про затвердження Національного стандарту N 2 "Оцінка нерухомого майна": Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1442

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-п>. – (Зі змін).
17. Про затвердження Національного стандарту N 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів": Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 р. № 1655 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-п>.
 18. Про затвердження Національного стандарту N 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності": Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 р. № 1185 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-п>.

15. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
2. Наукова періодика України; Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Научная электронная библиотека. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
4. Правовий портал України «Ліга-закон». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>